

Wervelkatern

Afschaffing van de melkquotering:
een historische vergissing?

Waarom dit katern ?

In 1984 werd de melkquotering in de zuivelsector ingevoerd: melkveehouders kregen een melkquotum, dat vastlegde hoeveel ze per bedrijf mochten produceren. Het Europese melkquotumsysteem is op dit moment de grootste vorm van productiebeheersing in de landbouw, die er in de wereld is. Het heeft, hoewel er zeker verbeteringen mogelijk zijn, jarenlang goed gefunctioneerd en heeft geleid tot evenwicht op de Europese markt en in een zekere mate ook op de wereldmarkt.

Op de Europese top van 2003 in Luxemburg is besloten dat de melkquotering voortgezet wordt tot en met 31 maart 2015. Als een meerderheid de quotering definitief wil beëindigen hoeft er niets te gebeuren: de quotering loopt dan gewoon af. Het voortbestaan van de melkquotering na 2015 hangt dus af van een politiek besluit. En dat besluit zullen de lidstaten volgend jaar nemen. Volgend jaar staat namelijk een gezondheidsonderzoek ('health check') van het Europese landbouwbeleid op het programma. De kans is groot dat daar de

beslissing valt om de melkquotering niet te behouden.

Daarom wil Wervel nu al de koe de bel aanbinden inzake de beslissing om de

melkquotering al dan niet verder te zetten na 2015. Wij vragen een uitgebreide analyse van alle voor- en nadelen die voortzetting dan wel beëindiging van het melkquotum met zich mee brengen.

Het verhaal achter de melkquota

Melkquotum ?

In 1983, het jaar voor de instelling van de melkquotering, werd in de oude EU van 10 landen, 15 % meer melk geproduceerd dan op dit moment. Door het EU-zuivelbeleid ontvingen melkveehouders een gegarandeerde goede melkprijs. Als toen niet was ingegrepen door het invoeren van de melkquotering en de superheffing, dan was de productie zelfs nog fors doorgroeid.

Er was echter van in het begin een structurele overproductie: 8,8 miljoen ton van de totale melkhoeveelheid die vanaf 1984 onder de quota-regeling mocht geproduceerd worden, was niet bruikbaar voor de interne consumptie, ze was 'overbodig'.

In 2003 werd het melkbeleid herzien. Bedoelingen :

- een lagere melkprijs om zo de zuivelindustrie van goedkope melk te voorzien
- een prijs die de wereldmarktprijs benadert zodat exportsubsidies automatisch gereduceerd worden, maar de zuivelindustrie toch de wereldmarkt op kan

Het quotasysteem blijft dus behouden tot 2015, maar met de verhoging van de quota met 1,5% gaf de EU een duidelijk signaal dat ze af wil van het systeem van productiebeheersing. De hoeveelheid melk die nu in de EU onder de quota-regeling mag worden geproduceerd, is ongeveer 10 % hoger dan de Europese consumptie. Die

overproductie leidt tot een daling van de melkprijzen binnen Europa.

Aan de melkveehouders werd een compensatie geboden in de vorm van directe inkomenssteun zodat ze nu onder de kostprijs kunnen produceren en zodat de EU kan exporteren tegen prijzen die onder de kostprijs liggen, maar zonder het gebruik van exportsubsidies.

In 2008, volgend jaar dus, komt er een evaluatie van de in 2003 genomen maatregelen. Zij is door landbouwcommissaris Fisher-Boehl aangekondigd als een *health check* van het beleid.

Huidige structuur van de melkveehouderij

In 2005 werd de totale melkaanvoer in de 25 lidstaten volgemolken door 1,16 miljoen melkveehouders met een gemiddelde productie per bedrijf van 122.000 kg melk. De verschillen in bedrijfsgrootte tussen de verschillende landen maar ook binnen de landsgrenzen, zijn groot. Vooral in de nieuwe lidstaten Polen, Letland en Litouwen zijn er nog talloze kleine bedrijven.

Groot-Brittannië	800.000
Denemarken	776.000
Nederland	461.000
Vlaanderen	263.228
Duitsland	253.000
Frankrijk	230.000
Polen	33.000
Letland en Litouwen	10.000

Ongeveer 2/3 van de jaarlijkse Belgische melkproductie (2,96 miljard liter) wordt in Vlaanderen geproduceerd. De melkproductie vindt er plaats op 8.581 (hoofdzakelijk voltijdse) landbouwbedrijven. Op veel melkveebedrijven worden ook zoogkoeien of mestvee gehouden, vooral op de kleinere bedrijven, die duidelijk in de meerderheid zijn..

Grootte quotum	Aantal producenten
< 100.000	2.037
100.000 – 200.000	2.688
200.000 – 300.000	1.623
300.000 – 400.000	1.069
400.000 – 500.000	597
500.000 – 600.000	321
600.000 – 700.000	126
700.000 – 800.000	80
800.000 – 900.000	21
> 900.000	19
Totaal	8.581

(VAC Flash 18 maart 2005)

De zuivelmarkt

Dankzij de quotering is de Europese melkproductie al jaren lang stabiel. Een toename van de wereldzuivelconsumptie heeft meer evenwicht gebracht tussen vraag en aanbod en heeft de prijs op de wereldmarkt laten stijgen. De melkproductie in de Europese Unie en Noord-Amerika zal de komende vier à vijf jaar de toename van de wereldwijde vraag niet kunnen volgen.. Dat is alvast de prognose van het agrarische markt bureau ZMP in Duitsland. De cijfers gaan wel alleen over koemelk. Los daarvan is er ook nog een aanzienlijke globale productie van melk van andere dieren, zoals geiten en schapen, maar ook van kamelen.

De toename van de consumptie van melk is een gevolg van de snel stijgende vraag in China en in mindere mate in Zuidoost-Azië, Oost-Europa, Zuid-Amerika en het Midden-Oosten. Gezien de relatief bescheiden rol van Azië, Australië en Nieuw-Zeeland in de melkproductie leidt dit volgens het ZMP tot betere kansen voor de globale zuivelhandel.

Argumenten CONTRA - om de quotering af te schaffen

Argument 1 De hoge quotumkosten

De hoge prijs die de geïnteresseerde melkveehouder voor een melkquotum moet betalen, mag zeker als een probleem gezien worden. Het is echter vooral een Belgisch-Nederlands probleem en speelt in andere EU-landen veel minder. Het is dus geen voldoende reden om het quotum in geheel Europa af te schaffen. Toch is het belangrijk dat daarvoor een oplossing wordt gezocht. Door die hoge bedragen die moeten worden uitgegeven, vloeit er veel

geld weg uit de sector en komen bedrijfsovernames in gevaar.

De hoge prijzen voor melkquotum zijn echter niet te wijten aan het bestaan van de quotering op zich, maar aan de wijze van verhandelen en het ambitieniveau van de melkveehouder hier. In Frankrijk hebben ze dezelfde melkquotering als in Nederland, maar zijn er geen quotumkosten.

Het zou goed zijn onderzoek te doen naar de verhandelssystemen voor melkquotum in heel

Europa en te zoeken naar de efficiëntste manier van melkquotumoverdracht.

Volgens het rapport van het Landbouw Economisch Instituut (LEI) in Nederland zal de melkveehouderij er na afschaffing van de melkquotering groeien. Het zou volgens ons kunnen dat op langere termijn de melkproductie echter zal dalen door de concurrentienadelen, die een dichtbevolkt en vee-intensief land met zich mee brengen

Argument 2 De te lage quotumgehaltenes van de nieuwe lidstaten

Als een aantal landen in de EU neigen naar afschaffing van de melkquotering, is één van de belangrijkste redenen dat zij vinden dat zij onvoldoende melkquotum toebedeeld

hebben gekregen. Zeker in de nieuwe lidstaten speelt dat, omdat zij een laag quotum kregen bij toetreding tot de EU.

Er is in principe volop ruimte om de melkproductie verder op te voeren. Door de veel lagere kosten voor arbeid en grond, gaat dat ongetwijfeld ook gebeuren.

Argument 3 Europa verliest aandeel op de wereldmarkt

De wereldzuivelmarkt trekt aan, de consumptie groeit harder dan de productie. Maar de melkquotering hindert Europa om die toenemende vraag in te vullen, wordt beweerd.

De zuivelconsumptie neemt wereldwijd inderdaad toe, vooral in landen in Zuidoost-Azië, waar de economie fors groeit. De productie neemt echter ook fors toe en de meeste landen streven er terecht naar om in hun eigen zuivelbehoefte te kunnen voorzien. Het deel dat dan nog ontbreekt, wordt dan gezocht op de wereldmarkt. Dat is een relatief kleine melkmarkt voor de laagste prijs. Er mag dan wel een toenemende vraag zijn, tot nu toe heeft dat voor zuivel nog niet geleid tot wereldmarktprijzen waarvoor Europese melkveehouders kostendekkend kunnen produceren.

De argumenten om het aandeel op de wereldmarkt in stand te houden of zelfs te

vergroten komen vooral van de grote zuivelverwerkers. Dat is zeer opvallend. De meeste zuivelverwerkers in Europa zijn door de melkveehouders zelf opgerichte coöperaties. Die zijn opgericht om de melk van de leden zoveel mogelijk te valoriseren en hen zodoende op korte en lange termijn een zo hoog mogelijke melkprijs uit te betalen. Het lijkt er nu op dat behoud en uitbreiding van de exportpositie belangrijker gevonden wordt dan het realiseren van een zo hoog mogelijke melkprijs. Het lijkt er dus op dat er verschillen zijn ontstaan tussen het belang van de melkveehouder en het belang van de zuivelindustrie. De coöperaties verloochenen hier hun ontstaansgeschiedenis.

De 5% van de EU-productie, die goedkoop naar de wereldmarkt moet, haalt de 95% die op de Europese markt wordt afgezet, in prijs omlaag. De wereldmarkt is dus een gigantische verliespost en geen lucratieve markt..

Bovendien begaan de zuivelondernemingen een enorme vergissing. Europese melkveehouders kunnen nu eenmaal niet voor 24 – laat staan voor 20 – cent, rendabel melk produceren, die nodig is om op de wereldmarkt te kunnen concurreren. Op lange termijn zal er eerder minder dan meer melk komen, zoals we nu in Engeland vaststellen, en raakt Europa door de te lage melkprijs nog meer aandeel op de wereldmarkt kwijt.

Het Europese melkquotum zou flexibeler moeten worden, zodat het permanent kan worden afgestemd op de Europese consumptie, de koopkracht en de (navenante) vraag daarbuiten. Als de vraag naar zuivel in een land als China inderdaad aantrekt, zoals wordt verwacht, dan kan het quotum verruimd worden om aan die vraag te voldoen. Daarvoor hoeft de melkquotering niet afgeschaft te worden.

Argument 4 De effecten van andere mechanismen uit het zuivelbeleid ebben weg – of de mechanismen zelf verdwijnen: het melkquotum heeft dus geen zin meer

De exportsubsidies verdwijnen

Zonder exportsubsidies zal het niet meer rendabel zijn een deel van de zuivelproducten te exporteren. De zuivelverwerkers die nu veel boter en/of melkpoeder exporteren, zullen in dat geval proberen meer van hun producten op de Europese markt af te zetten. Dat veroorzaakt echter een grote druk op de Europese markt en dus op de melkprijs.

Exportsubsidies veroorzaken oneerlijke handel en dumping en zijn in principe niet wenselijk. Bij een melkquotering die afgestemd is op de vraag uit de markt, zoals in Canada en Noorwegen, zijn exportsubsidies niet nodig. Europa had de exportsubsidies al veel eerder af kunnen bouwen, als zij haar melkquotum al veel eerder op een flexibele manier afgestemd had op de vraag uit de markt. In combinatie met een flexibele quotering is het goed dat de subsidies verdwijnen, maar het is absoluut geen reden om de melkquotering af te schaffen.

De melkquotering heeft zijn tijd gehad en is niet meer noodzakelijk

Regulering van de zuivelmarkt is tegenwoordig waarschijnlijk nog harder nodig dan in het verleden. Door de technische en

genetische vooruitgang en het hoge kennisniveau van de huidige melkveehouder is uitbreiding van de melkproductie mogelijk. Het is in principe mogelijk om in bepaalde Europese landen met goedkope grond en arbeidskrachten een bedrijf op te zetten van 1000 koeien en meer. Er zijn slechts drie vereisten: een vergunning van de overheid, een ambitieuze melkveehouder en een financier. Die combinatie zal zeker makkelijk te vinden zijn.

De melkveebedrijven mogen dan veel groter geworden zijn, aan de werking van de landbouwmarkt is in principe niets veranderd. Nog steeds is de individuele boer niet in staat de grote markt waarvoor hij produceert, te beïnvloeden. Hij breidt zijn productie uit zonder te letten op het effect ervan op de markt. Maar omdat vele andere boeren dat ook doen, produceren alle boeren gezamenlijk al snel weer te veel. Tenzij er uiteraard maatregelen tegen genomen worden, zoals de melkquotering. De quotering dwingt de individuele melkveehouder om wel rekening te houden met de beperkingen van de markt.

De WTO dwingt de EU zijn grensbescherming af te bouwen

De EU wekt vaak de indruk dat het beleid ten gevolge van de WTO-afspraken aangepast

en hervormd dient te worden. Het lijkt wel of de EU aan de zijlijn staat en alsof anderen beslissen wat zij moet doen. De werkelijkheid is anders: de EU is één van de belangrijkste spelers in het WTO-gebeuren en kan wel degelijk haar prioriteiten stellen. Het is de EU die wil dat anderen hun grenzen openen voor de Europese goederen- en dienstensector, en die dan in ruil daarvoor haar grenzen verder open wil stellen voor import van agrarische producten. De EU wil met de hervormingen van het Europese landbouwbeleid al inspelen op een toekomstig WTO-akkoord.

De WTO-onderhandelingen zijn echter jaar op jaar mislukt. Verschillende landen, waaronder de VS, beweren dat zij hun boeren en landbouwsector 'niet willen opofferen aan de WTO'. De vraag is dan waarom de EU dat dan wel zou moeten doen.

Het is binnen de WTO-regels toegestaan aan landen en regio's om de grenzen te beschermen voor gevoelige producten en zuivel mag, als een gevoelig product worden beschouwd. Ook binnen de huidige WTO-afspraken is grensbescherming mogelijk. Wel op voorwaarde dat buiten de EU niet onder de kostprijs geëxporteerd wordt. Ook hier kan een voorbeeld genomen worden aan het Canadese systeem (zie verder).

Argumenten PRO - om de quotering te behouden

Argument 1 Lagere melkprijzen door de groei van de Europese melkproductie

Uiteraard is niet precies te voorspellen hoe de Europese melkproductie zich zal ontwikkelen na afschaffing van de quotering, maar de meeste recente studies over afschaffing van de melkquotering gaan uit van een groei van de Europese melkproductie.

Ambitieuze melkveehouders, die door hoge quotumkosten al jarenlang belemmerd worden in hun drang naar groei, zullen van de afschaffing gebruik maken om fors uit te breiden. Zij laten nu al weten 'plankgas' te zullen geven als de melkquotering afgeschaft is. In vele landen is immers nog volop ruimte om de melkveehouderij uit te breiden. In een vrije markt zal een dergelijke uitbreiding echter onvermijdelijk leiden tot een forse daling van de melkprijs.

"Voor de toekomst moeten we ons richten naar een melkprijs van 25 eurocent per liter, rechtstreekse inkomenslosgang van 3.5 eurocent inbegrepen", stelt Herman Versteijlen, directeur van het Directoraat Agri van de Europese Commissie op de algemene vergadering van Milcobel).

Door verschillende deskundigen worden voorspellingen gedaan over de melkprijs na afschaffing van de quotering. Die zou dan schommelen tussen 20 en 28 cent. Voor dergelijke prijzen kan het overgrote deel van de Europese melkveebedrijven absoluut niet produceren. Als de melkpremie na 2013 afgebouwd zal worden, krijgt de hele Europese melkveehouderijsector met een crisis af te rekenen. Uiteindelijk zullen er zoveel bedrijven moeten stoppen dat de Europese melkproductie in gaat krimpen tot de melkprijs weer stijgt.

De resultaten van de Boerenbondenquête 'Toekomstvisie 2016' wijzen erop dat bijna 49% van de Vlaamse landbouwers voor zichzelf minder toekomst ziet zonder melkquotasysteem. Slechts 37% gelooft wel in de eigen toekomstkansen als de melkquota er niet meer zouden zijn. Deze cijfers wijzen op een verontrustende verdeeldheid.

De situatie in Groot-Brittannië

Groot-Brittannië laat nu al zien hoe het met de Europese melkveehouderij zal gaan na afschaffing van de melkquotering. Hier hebben landbouwers al vele jaren af te rekenen met lage melkprijzen van zowat 26 cent.

In Groot-Brittannië heeft de schaalvergroting zich in een enorm tempo voortgezet en ligt het gemiddelde op 800.000 kg melk. Desondanks lukt het de Engelse melkveehouders niet om kostendekkend te produceren. Bedrijven teren in op hun eigen vermogen om toch maar vol te houden. Onderhoud gebeurt bijna niet en de bedrijven gaan er ieder jaar op achteruit. Nadat eerst veel kleine bedrijven gestopt zijn, komen nu ook de grote bedrijven in de problemen. Bedrijven met 300 koeien en meer kunnen het personeel niet meer betalen en bedrijfsleiders moeten samen met vrouw en kinderen de koeien melken. Veel opvolgers zien het niet meer zitten en ook steeds meer grote melkveehouders houden het voor gezien. Het gaat zelfs zover dat het Engelse quotum al enkele jaren niet meer volgemolken wordt. Quotumkosten zijn er niet meer, het melkquotum is financieel gezien niets meer waard. Als grote melkveehouders in Groot-Brittannië, waar de klimatologische en fysieke omstandigheden over het algemeen goed zijn, niet kunnen leveren voor 26 cent, dan kunnen melkveehouders in de rest van Europa dat ook niet.

De werkelijke kostprijs bleek in Nederland in 2002 echter 48 cent per kg melk te bedragen, volgens een onderzoek van het Landbouw Economisch Instituut (LEI) in 2003. Daarin is ook een vergoeding voor arbeid verrekend. Ook in andere Europese landen ligt de werkelijke kostprijs op een dergelijk niveau. De melkprijs bevindt zich echter op een veel lager niveau: rond de 30 cent. Het verschil is mogelijk doordat melkveehouders bereid zijn hun arbeid te verrichten voor een zeer laag uurtarief en omdat een deel van de afschrijvingen niet geherinvesteerd, maar 'opgegeten' wordt. Ook wordt de lage melkprijs deels gecompenseerd door de melkpremie, die inmiddels opgelopen is tot 3,55 cent per kg melk. Steeds meer melkveebedrijven hebben echter betalingsproblemen. De ondergrens is ondertussen bereikt: een nog lagere melkprijs is onacceptabel.

Argument 2 Langdurige periodes van lage melkprijzen

Vanuit het verleden is bekend dat de zuivelmarkt zeer gevoelig is voor overschotten, dat het bijzonder lang duurt voor er een nieuw evenwicht in de markt ontstaat en de melkprijs weer op een kostendekkend niveau komt. Dat heeft te maken met de volgende factoren:

Het is te verwachten dat de meeste melkveehouders er alles aan zullen doen om hun bedrijf voort te zetten. Door bijvoorbeeld minimaal te investeren, onderhoud uit te stellen, privé-uitgaven te minimaliseren en de aflossing bij de bank stop te zetten, kan een melkveehouder het nog lang uithouden met een melkprijs die feitelijk onder de kostprijs ligt. Al die tijd blijft het overaanbod bestaan.

De melkveehouderij heeft, in tegenstelling tot de meeste andere sectoren in de landbouwbranche, te maken met een lange cyclus. Het duurt langer voor een stijging in het aanbod van de melk bereikt is, maar het is ook zeer moeilijk om die stijging weer ongedaan te maken.

Bedrijven die hebben gekozen voor schaalvergroting, hebben, geen andere keus dan het extra opgezette jongvee te melken als het aan de melk komt. De enige manier om de gemaakte investeringen terug te verdienen is de schaalgrootte volledig te benutten. Een aantal melkveehouders zal nog harder door willen groeien om de kosten te drukken.

Het voorgaande geeft aan hoe lastig het is

om de huidige overproductie in de melkveehouderij weer terug te dringen, en hoe lang het kan duren vooraleer een melkprijs weer op een kostendekkend niveau is. Een groot deel van de huidige bedrijven zal moeten stoppen. Uiteindelijk zullen enkel de bedrijven met de laagste kostprijs volhouden en zullen vele anderen af moeten vallen. Pas als voldoende melkveehouders stoppen en het aanbod significant daalt, kan de melkprijs weer gaan stijgen. De overgebleven bedrijven zullen de hogere melkprijs weer benutten om te investeren en verder te groeien. Het gat dat is ontstaan doordat bedrijven sluiten, zal weer worden opgevuld en de cyclus begint weer opnieuw. Lange diepe dalen, korte pieken.

Argument 3 Sociale overwegingen: het behoud van de melkquota biedt garanties op voldoende tewerkstelling op het platteland en op landschapszorg

De melkveehouderij is als geen andere sector verbonden met grote delen van het Europese platteland. Van Finland tot Portugal, overal is de melkveehouderij aanwezig en zorgt zij voor werkgelegenheid aan toeleverende, verwerkende en anderszins betrokken bedrijven en personen.

Ook bepaalt de melkveehouderij het cultuurlandschap, door het onderhoud van het platteland en het karakteristieke beeld van koeien in de wei. De versnelde schaalvergroting die plaats zal vinden, zal in ieder geval grote invloed hebben op de werkgelegenheid en leefbaarheid in grote delen van het Europese platteland. Melkquota hebben dus een sociaal-economische betekenis: zij kunnen de melkproductie in stand houden in benadeelde landbouwstreken en relatief kleine bedrijven.

De melkveehouderij zal bij de te verwachten versnelde schaalvergroting totaal veranderen. Net als in de VS het geval is, zullen er steeds meer grote bedrijven ontstaan die de koeien veelal het jaar rond op stal houden. Boeren hebben geen keus en zullen moeten groeien om te overleven. Alleen de kostprijs telt nog, voor wensen uit de samenleving is geen geld meer. Het afwisselende open landschap met koeien in de wei, zal voor een groot deel verdwijnen.

Gezien de toenemende aandacht van de burger voor dierenwelzijn en 'koeien in de wei' is dat een ontwikkeling die het positieve imago van de melkveehouderij kan aantas-

ten. Het is ook aangetoond dat schaalvergroting en productietoename per dier de vruchtbaarheid en de langlevendheid van de koeien doen dalen en de gevoeligheid van allerlei ziektes significant doen toenemen

Als de melkveehouderij zich concentreert in de meest geschikte regio's en verdwijnt in de andere regio's ontstaat er meer transport. Grotere bedrijven zijn vaak intensief en er moet veel voer van ver worden aangevoerd en veel mest worden afgevoerd. Gezien de huidige klimaatproblematiek geen gunstige ontwikkeling.

Veel voorstanders van afschaffing van de melkquotering pleiten voor een zogenaamde 'structuurverbetering': schaalvergroting achten zij nodig om de concurrentie op de wereldmarkt aan te kunnen. In 2015 hebben volgens de voorstanders alleen bedrijven die 800.000 kg melk en meer produceren, nog toekomst. Nu levert het Europese melkveebedrijf gemiddeld 122.000 kg melk. Dat betekent dan dat ongeveer 85% van de Europese melkveehouders het bedrijf moeten stopzetten. Dat is zonder meer een dramatische ontwikkeling te noemen. Als 85 % van de melkveebedrijven ermee stopt, betekent het alleen al het verdwijnen van 983.000 melkveehouders.

Als in een bepaald gebied de 'kritische massa' van melkveebedrijven te klein wordt en ook de melkfabriek moet stoppen, kan dat betekenen dat het voor de overgebleven

melkveebedrijven moeilijk wordt hun bedrijf daar voort te zetten. Op die manier kan zelfs de hele melkveehouderij uit een gebied vertrekken. De afschaffing van de melkquotering kan economische instabiliteit creëren in regio's waar de melkveehouderij nu van vitaal belang is, en een neerwaartse spiraal voor wat betreft werkgelegenheid en leefbaarheid van het platteland.

De vragen die zich hierbij aandienen zijn: welke melkveebedrijven gaan 'afvallen' en waar bevinden die zich? Verwacht mag worden dat bedrijven met de hoogste kostprijs het eerst af zullen vallen. Over het algemeen zullen dat vooral kleinere bedrijven zijn. Maar ook grote bedrijven die door forse investeringen in het verleden af te rekenen hebben met zware leninglasten, zullen het niet volhouden. Hoewel er in de hele EU melkveeouders zullen stoppen, zullen er zeer waarschijnlijk regio's zijn waar door ongunstige kostprijsverhogende omstandigheden zeer veel melkveeouders zullen stoppen. Te denken valt aan gebieden met natuurlijke handicaps zoals een kort groeiseizoen, warme droge zomers, zeer natte of juist droge grond en bergachtige gebieden. Problemen kunnen zich ook voordoen in dichtbevolkte gebieden, waar de grondprijzen de pan uit swingen door de grote vraag naar grond.

Kunnen melkveeouders met een groter bedrijf bij een dalende melkprijs nog een inkomen verdienen? Of komt er een langdu-

rige zuivelcrisis waarin boeren voor niets werken? De belangrijkste vraag die gesteld moet worden is misschien wel: wat levert het op? Wie wordt er nu daadwerkelijk beter van afschaffing van de melkquotering?

Als de melkveehouders minder inkomen verwerven, kunnen ze die uiteraard ook niet meer investeren. Het grootste gedeelte van

zijn uitgaven doet een melkveehouder in zijn eigen regio. Het Europese platteland zal er dus met miljarden euro's per jaar op achteruitgaan. De Europese politiek wil dit weer oplossen door via de modulatie van de bedrijfsstoelagen geld vrij te maken dat geïnvesteerd kan worden in de leefbaarheid van het Europese platteland. Als het spreekwoord 'het paard achter de wagen spannen'

ooit van toepassing was, dan is het hier wel. Eerst maakt de afbraak van het landbouwbeleid en van het zuivelbeleid het de boeren onmogelijk om een redelijke opbrengstprijs voor hun producten te verkrijgen en die te investeren in hun omgeving, waarna weer veel geld via subsidies in dat zelfde platteland geïnvesteerd moet worden om de leefbaarheid te vergroten.

Argument 4 Negatieve impact op zuivelmarkt en melkprijs wereldwijd

Dankzij een aantrekkelijke vraag en een vrij stabiele productie, mede door de Europese quotering, is de prijs op de wereldmarkt de laatste jaren gestegen. De EU is de grootste speler op de wereldzuivelmarkt. Als de productie in de EU 5% zou stijgen, betekent dat een toename van bijna 20% van het aanbod op de wereldmarkt, wat onherroepelijk zal leiden tot een daling van de prijs.

Aangezien de Europese markt na afbraak van de buitengrensbescherming sterk

beïnvloed wordt door de wereldmarktprijs, zal in dat geval ook de Europese melkprijs weer verder moeten dalen.

Ontwikkelingslanden hebben al jaren last van de aanvoer van goedkope zuivelproducten uit Europa. Dit is altijd mogelijk geweest dankzij de exportsubsidies die het verschil tussen de Europese melkprijs en de wereldmarkt overbruggen.

Het is juist dankzij de Europese melkquotering dat de situatie op de wereldmarkt kan

verbeteren, waardoor de zuivelprijzen aantrekken. Met een uitbreiding van maar 5% van de totale Europese melkplasma kan de wereldmarktprijs - en daarmee dus ook het inkomen van de kleine boeren in ontwikkelingslanden - fors dalen. Het mag dan misschien geen dumping meer genoemd worden, maar het prijsversturende effect is er niet minder om!

Argument 5 Het Canadese systeem werkt!

De Canadese melkveehouders ontvangen een melkprijs, die gebaseerd is op de werkelijke kostprijs. Die wordt aan de hand van 300 uitgeselecteerde melkveebedrijven bepaald. Dankzij de reële melkprijs die de melkveehouders ontvangen, is verdere ondersteuning door de overheid niet nodig.

Canadese melkveehouders ontvangen geen subsidies. Ook de melkfabrieken zijn winstgevend, zij weten wat ze moeten betalen voor de melk die ze nodig hebben. Het is daarna aan hen om zich met uitstekende producten op de markt te onderscheiden. Ondanks de hoge melkprijzen zijn prijzen

voor zuivelproducten in de winkel niet duurder dan in de VS, waar de melkprijs voor de boer veel lager ligt. Overschotten worden voorkomen door het afstemmen op de vraag van de markt.

Melkquotum ? Conclusies

Een volledig vrije markt werkt niet in de landbouw, zo is gebleken uit de kennis, opgedaan in het verleden. Om verschillende redenen brengt de vrije markt in de landbouw geen zelfregulerend mechanisme op gang dat de productie corrigeert vanuit de vraag. Voortdurende overproductie en structureel te lage prijzen zijn het gevolg. Vooral zuivelmarkten zijn zeer gevoelig voor overschotten en een crisis in de melkveehouderij kan lang aanhouden. Ondanks de enorme schaalvergroting die de laatste 50 jaar heeft plaatsgevonden, is aan het principe van marktwerking in de landbouw niets veranderd. Nog steeds is het voor de indivi-

duële boer onmogelijk om invloed uit te oefenen op de productie van de totale markt.

Volgens Wervel getuigt het pleidooi voor afschaffing van de melkquotering van kortzichtigheid. Het klinkt goed: volop uitbreiden zonder quotum te hoeven kopen. Het grote nadeel is echter dat andere melkveehouders in Europa dat ook kunnen. Voor verschillende landen is dat de voornaamste reden waarom ze van de quotering afwillen.

Een regulering van de zuivelmarkt nu én in de toekomst is noodzakelijk. Het behouden van de Europese melkquotering is wenselijk

en mogelijk. Daarom roept Wervel de EU-ministerraad op om tijdens de Mid-Term Review in 2008 duidelijkheid te verschaffen en de melkquotering ook na 2015 met onbepaalde tijd te verlengen.

Daarbij moet er ook onderzoek gedaan worden naar de mogelijkheden om te komen tot een flexibel melkquoteringssysteem. Er moet meer duidelijkheid komen over hoe de quota best verdeeld worden over Europa en wat het beste mechanisme is om die over te dragen. Van uitbreiding van het melkquotum kan geen sprake zijn, zolang een kostendekkende melkprijs voor de Europese melkveehouders niet bereikt is.

